

ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ - ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ

ಚಿಕಾಗೋ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಕುರಿತ ಉಪನ್ಯಾಸ

ಸ್ವಾಮಿ ವೀರೇಶಾನಂದ

ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿಶಾಲ ಆದರ್ಶ, ಧೈಯಗಳನ್ನು ಸಾರಿ ತನ್ನ ಉಜ್ವಲ ಜೀವನದ ಮೂಲಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದ ಬುದ್ಧನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಚಿಕಾಗೋ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ನೀಡಿದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತ ಭಾಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು 'ವಿವೇಕ ಪ್ರಭ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿಗಳೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿರುವ ಅವರು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ವೇದಾಂತ ಸೆಂಟರ್ ಆಫ್ ಸಿಡ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅವಿನಾಭಾವ ನಂಟು

ಯುವಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ನರೇಂದ್ರನು ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೊದಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಸಮಾಜದ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನಿರಾಕಾರ ಸಗುಣಬ್ರಹ್ಮದ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ತದನಂತರ ತನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಿಂದ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದನು: “ಹೇ ಪರಮಾತ್ಮ, ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಮಾಡು. ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ನನಗೆ ಮೈದೋರು.” ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನೂ ಹೊರದೂಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಆತ್ಮಾರಾಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಚಿಂತೆಯ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹದ

ಪರಿವೆಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಸಮಯದ ಪರಿಚ್ಛಾನ್ನವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯವದು. ಆಗ ಅವನು ವರ್ಣಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಆನಂದಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ತೆರನ ಆನಂದದ ಉನ್ಮಾದ ಅವನನ್ನು ಕವಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಆಸನದಿಂದ ಎದ್ದೇಳಲೂ ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನರೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಪುನೀತನಾದನು. ಮುಂದೆ ಅವನೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ: “... (ಧ್ಯಾನದ ಅಂತಿಮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ನಾನು ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಅದ್ಭುತ ಆಕೃತಿಯು

ನನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ, ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ, ಬಂದು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಡೀ ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವನು ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುಖವು ಅವನಲ್ಲಿನ ಅಂತರ್ಮುಖಿತ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಉದಾಸೀನಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಶಾಂತ ಹಾಗೂ ನೀರವಭಾವದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡೆ; ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತನಾದೆ. ಬಳಿಕ ಅವನು ನನ್ನೆಡೆಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತ ನಡೆದು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ನೆಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅವನು ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭಯ ಆವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನನಗೆ ಕೂಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಸನದಿಂದ ಎದ್ದು, ಕೊಠಡಿಯ ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಒಡನೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದೆ. ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣವೇ ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸಿದೆ: “ಇದೇಕೆ ಈ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಹೆದರಿಕೆ?” ನಾನು ಧೈರ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಕೊಠಡಿಯ ಒಳಗೆ ಹೋದೆ. ಅವನು ಅಂತರ್ದಾನನಾಗಿದ್ದನು. ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅವನಿಗಾಗಿ ವೃಥಾವಾಗಿ ನಾನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ. “ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಓಡಿ ಹೋದೆನಲ್ಲ, ಎಂಥ ಮೂರ್ಖ ನಾನು” ಎಂದು ಹಠಾಶನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟೆ. ನಾನು ಬಹಳ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಮುಖಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಯಾರಲ್ಲೂ ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮುಖವು ಅಳಿಸಲಾಗದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಆಭಾಸವೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಂದು ನಾನು ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನನ್ನೇ ಕಂಡೆನೆಂದು ಅನೇಕ ಸಲ ಅಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕಾಶಿಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೂ, ನರೇಂದ್ರನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬುದ್ಧಗಯೆಗೆ ಹೇಳದೆಯೇ ಪರಾರಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿನ ಬೋಧಿವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಗೂ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನಿಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ನಂಟು ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು.

ಚಿಕಾಗೋದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಚಿಕಾಗೋ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೋಗಿದ್ದು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ. ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದವು; ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾಗಿದ್ದವು; ಉದಾರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದವು. ಹಿಂದೂಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಚಿಕಾಗೋ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಜಾಗತಿಕ

ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದರು ಸ್ವಾಮೀಜಿ. ಆ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರಿಗಿಲ್ಲ ಮಹದುಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು; ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಹೊಸ ವಿಶ್ವ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು; ಜಾಗತಿಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುತರವಾದೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದರು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚಿಕಾಗೋ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೨೬, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೧೮೯೩ರಂದು ಅವರು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದುದು. ಮೂರ್ತಿ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಕೀರ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬಂತೆ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಅದರ ವಿಷಯದ ಹರವು ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಬುದ್ಧನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಬಹಳ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬುದ್ಧನು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೇಗೋ, ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೂ ಹೇಗೆ ಆರಾಧನಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅವನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿನೋಡುವ ಮಹಾನ್ ದೃಢತೆ, ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರವಚನವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರವಚನದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ‘ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ - ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ’ ಎಂಬುದೇ ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಿಂದ ಬಂಡಾಯವೆದ್ದು ಜನಿಸಿದ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ; ಬುದ್ಧನು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಟೆದು ಎದ್ದವನು ಎಂಬುದು ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ನಿಲುವನ್ನೇ ತಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹರಹಿತವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಚಿಂತಕರು ಬಹಳ ವಿರಳ. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವವರು, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಹಾನ್ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಛಿದ್ರತೆಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಎರಡೂ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ತಾಯಿ-ಮಗುವಿನ ಮಧುರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ, ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯ ಹೊಳಪಿನ ಜೊತೆಗೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಅನುಭೂತಿಯ ಪ್ರಕಾಶ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳೇ ಈ ಭಾಷಣವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಿದೆ.

ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಬೌದ್ಧ

ಈ ಪ್ರವಚನದ ಮೊದಲಲ್ಲೇ ನಾನೊಬ್ಬ ಬೌದ್ಧನಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ ಬೌದ್ಧನೇ ಎಂದು ಅದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅದ್ಭುತ ಹೇಳಿಕೆಯೇ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಪ್ರವಚನಕ್ಕೆ ಆರಂಭದ ಮೆರುಗನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಚೀನಾ, ಜಪಾನ್, ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮೊದಲಾದ ಬೌದ್ಧದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಗುರುವಿನ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಜನರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಭಾರತವು ಆ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವೆಂದೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಆರಾಧಕನು ತಾವು ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಈ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ. ತಾವು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಭಗವಂತನೆಂದೇ ಹಿಂದೂಗಳಾದ ನಾವು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ. “ಅಂಥವನನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಟೀಕಿಸಲಿ?” ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಉದ್ಗರವೆತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧನ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಅವನ ಶಿಷ್ಯರೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ವೈದಿಕ

ಧರ್ಮ. ಅದಕ್ಕೂ ಇಂದು ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆಯೋ, ಆ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಯಹೂದಿ ಧರ್ಮ ಮಾತೃಧರ್ಮ; ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮವು ಆದರಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಪಿತು. ಇದರಂತೆಯೇ ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಕೂಡ ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿಸ್ತನು ಮೂಲತಃ ಯಹೂದಿ; ಶಾಕ್ಯಮುನಿಯು ಮೂಲತಃ ಹಿಂದೂ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಮಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಹೂದಿಗಳು ಕ್ರಿಸ್ತನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು; ಆದರೆ ಹಿಂದೂಗಳು ಬೌದ್ಧನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಈ ಎರಡು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೋಡಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವಣ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ಹಿಂದೂಗಳು ಕಂಡಂತೆ ಬುದ್ಧ

ಹಿಂದೂಗಳು ಬುದ್ಧನ ಬಗ್ಗೆ ತಳೆದ ನಿಲುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರು ಅಪಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನಿಲುವು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು; ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾದುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಈ ಎರಡು ಮಹಾನ್ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಂದೋಲನಗಳ ನಡುವೆ ಕೃತಕ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನು

ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ವಿಚಾರವಾದಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಪೂರಿತ (ಅ)ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನಾವು ನೀಡಬಹುದು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಆಧುನಿಕ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಕಾಣುವ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಹಿಂದೂಗಳಾದ ನಾವು ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸುವ ಕ್ರಮವೇ ಬೇರೆ. ಶಾಕ್ಯಮುನಿಯು ಹೊಸದೇನನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಲು ಅವತರಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ನಿಲುವು. ಅದೇ ರೀತಿ, ಕ್ರೈಸ್ತನು ಕೂಡ ಯಹೂದಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಹೊಸದೇನನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸುಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಲು, ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಅಥವಾ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿಸಲು ಬಂದವರೇ ಹೊರತು, ಹಳೆಯದೇನನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಲು ಅವತರಿಸಿ ಬಂದವರಲ್ಲ. ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತನನ್ನು ಕಟ್ಟಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಾದ ಹಳೆಯ ಜನ, ಎಂದರೆ ಯಹೂದಿಗಳು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲರಾದರು. ಆದರೆ ಬುದ್ಧನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯಾದರೋ, ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೇ ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಅವನ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹೋದರು. ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನು ಹಳೆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆದರ್ಶದ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತ ಸುಸಂಪನ್ನರೂಪ ಎಂದು ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳಲು ಯಹೂದಿಗಳು ವಿಫಲರಾದರೆ, ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ವೈದಿಕ ಅಥವಾ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಸತ್ಯಗಳ ಘನೀ ಭೂತರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಆ ಸತ್ಯಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೇ ತಿಳಿಯಲಾರದೇ ಹೋದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಪ್ರಕಾರ, ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ದುರ್ಭವದ ಸಂಗತಿ. ಹಾಗೆಂದೇ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಶಾಕ್ಯಮುನಿಯು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಸಂಕೇತನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಹಿಂದೂಗಳ ಧರ್ಮದ ತಾರ್ಕಿಕ ಸುಸಂಪನ್ನತೆಯನ್ನು ಅವನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಿಂದೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿ

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಗೌತಮ ಮುನಿಯನ್ನು ಅವರು ಆದರ್ಶ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಜ್ಞಾನಕಾಂಡವೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು. ಇದರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಜಾತಿಯ ಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲ, ಅವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇರಿದವರು; ಸರ್ವಮಾನ್ಯರು. ಮೇಲು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಬಹುದು; ಕೀಳು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಬಹುದು. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜವು ಸಮಾನವಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿವೈಷಮ್ಯಗಳೂ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಸ್ವಾಮೀಜಿ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಕ್ಯ

ಮುನಿಯು ಅಂಥ ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿ. ಅವನು ಅಪಾರ ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕೇ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು, ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದನು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಬುದ್ಧನ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧನು ಜಗತ್ತಿನ ಮೊದಲ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ (ಮಿಷನರಿ). ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಸ್ತರದವರಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವನು ತೋರಿದ ಉತ್ಸಾಹ ಅಸದೃಶವಾದುದು. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ ಆದೋಲನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೊದಲುಮಾಡಿದವನೇ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ.

ಬುದ್ಧನ ಹೃದಯವೈಶಾಲ್ಯತೆ

ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನ ಮಹಾನತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮೆಚ್ಚುವುದು ಅವನ ಅಪಾರ ಹೃದಯವೈಶಾಲ್ಯತೆಯನ್ನು. ಮಹಾಗುರುವಿನ ಮಹಾನ್ ವೈಭವವಿರುವುದು ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆಯೂ, ಅದರಲ್ಲೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ದರಿದ್ರರ ಮೇಲಿನ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಅನುಕಂಪದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಇದ್ದರು. ಬುದ್ಧನು ಖಂಡಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಥವಾ ವೈದಿಕರ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎತ್ತಿಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯು ಈಗಾಗಲೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಬುದ್ಧನ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಿಷ್ಯರು, ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧ ನೀಡಿದ ಉತ್ತರ ಇದು: “ನಾನು ಬಡವರ ಪರವಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಪರವಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಜನಗಳು ಆಡುವ ಆಡು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ.” ಇದು ಕೂಡ ಬುದ್ಧನ ಹೃದಯವೈಶಾಲ್ಯತೆಯ ಅಪೂರ್ವ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಳೆದುಹೋದ ದೇವರು

ಬುದ್ಧನ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಲೋಪವೆಂದರೆ ದೇವರೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸಾರಾಸಗಟು ನಿರಾಕರಣೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ: ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಯಾವುದೇ ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಅತೀಂದ್ರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೂಡ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಮರಣ ಎನ್ನುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಗತಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ, ಮಾನವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲತೆಯು ಅಡಗಿರುವ ತನಕ, ಆ ದುರ್ಬಲ

ಹೃದಯದಿಂದ ಆಕ್ರಂದನವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವವರೆಗೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎನ್ನುವುದು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ — ಅವನು ಪುರುಷನಾಗಿರಲಿ, ಮಹಿಳೆಯೇ ಆಗಿರಲಿ — ಯಾವುದನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದನೋ, ಆ ಚಿರಂತನ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಸಾವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ

ಇದರಿಂದಾಗಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವು ಕೂಡ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತು ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶ, ಆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಅನುಕಂಪ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಉದಾರಭಾವ - ಈ ಉದಾತ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಬುದ್ಧನ ಉಪದೇಶಗಳ ತಿರುಳೇ ಅದು. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಎಂದರೆ, ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಗ್ರೀಕ್ ಇತಿಹಾಸಜ್ಞನೊಬ್ಬನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನಂತೆ: ಯಾವೊಬ್ಬ ಹಿಂದುವೂ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಯಾವೊಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯೂ ಅನೈತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಆದರ್ಶ ನೈತಿಕ ಸ್ತರವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಪಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿತು. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ಈ ಬಗೆಯ ನೈತಿಕ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯದ ಅಂಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಎರಡೂ ಧರ್ಮಗಳ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮಹತ್ವವಾದ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ: “ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ, ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ಉಳಿಯಲಾರದು. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಹಿಂದೂಧರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ಇರಲಾರದು.” ವೈದಿಕ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮೆದುಳು ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವೂ, ಬೌದ್ಧರ ಹೃದಯಶೀಲತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಧರ್ಮವಾಗಿ ಲೋಕೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬೌದ್ಧರ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮೀಯರ ನಡುವಣ ವಿಭಜನೆಯು ಭಾರತದ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪತನಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣವನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ಮೊದಲಿಗರು

ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂತರಾಗಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

ಭಾರತದ ಈ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಕಲಕುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರವಚನದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ: “(ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ) ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಭಾರತವು ಮುನ್ನೂರು ಮಿಲಿಯಗಟ್ಟಲೆ (ಈಗ ಅಂಥವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಬಿಲಿಯನ್ನಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು!) ಭಿಕ್ಷುಕರಿಂದ ಸಂಕುಲಿತವಾಗಿದೆ! ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಭಾರತವು ಕಳೆದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ!”

ಬುದ್ಧ-ಹೃದಯಗಳ ಮಿಲನ

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರವೇನು? ತಮ್ಮ ಈ ಪ್ರವಚನದ ಅಂತಿಮ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಅದ್ಭುತ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನ ಹೃದಯವಂತಿಕೆ, ಉದಾತ್ತ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಮೋಘ ಮಾನವತಾಶಕ್ತಿಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಮಿಲನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಅದು. ಇದು ಮಾತ್ರವೇ ಭಾರತದ ಮಂಗಳಕರ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಬಲ್ಲದು. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು, ನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಒಜಸ್ಸು, ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಉದ್ದೀಪಿಸಬಲ್ಲದು. ಒಟ್ಟರ್ಥವೆಂದರೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಬುದ್ಧನ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯ, ಅನುಕಂಪಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಭಾರತೀಯರು ಮೇಳವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಭಾರತದ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಸಾಧ್ಯ. ಇದೇ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಂದೇಶ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೂ ಅವರು ಒಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ಎಂದಿಗೂ ಬುದ್ಧನನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಅನಾದರಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ, ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವೆಂದು ಹಿಂದೂಗಳು ಅವನನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ನಿರೀಶ್ವರವಾದವೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದು ವಿಫಲವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ತಥ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ಸನಾತನ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ; ಚಿರಂತನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿದೆ. ಅದು ಎಲ್ಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಎಲ್ಲರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಧರ್ಮವೇ ಆದ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಅದು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ವರಪುತ್ರನಾದ ಕರುಣಾಳು ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಚ್ಚರಿಯೇನು?

